Ч. 80 (11.333). Львів, неділя 8. квітня 1928. Pocztowa wpłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Вулканічний грунт.

Львів, 7. квітня 1928.

Грунт, на якому розвивається політичне життя сучасної Польщі, є вулканічний. Не значить це, щоби Польщі як державі в теперішній добі її життя погрожували глибокі, коріннї потрясення, але всетаки розвиток подій в польській республиці не йде нормальним ходом, не розвивається гладко. Під політичним оглядом на кожному кроці наростають все нові перепони, все нові несподіванки, все нові розбіжности, сумніви і конфлікти, які витворюють стан горячковости і непевности. Тому то ми й дозволяємо собі твердити, що грунт, на якому розвивається політичне життя сучасної Польщі, є вулканічний.

Сучасна Польща є конституційною державою, навіть більше! — демократичною республикою, якої устрій спирається на основах широкого народоправства. Зверхня влада в державі належить Народові (в політичному розумінні), себ-то всім громадянам. Законодатними установами Народу-суверена є сойм і сенат, виконавчою владою є президент держави з **відповідальними** міністрами.

Теоретично все є в найкращому порядку: Нарід є сувереном, сойм і сенат — законодатною владою, а президент із відповідальними міністрами — виконавчою владою. Та дійсність багато в дечому відбігає від цього ідеального поділу.

Недавно Нарід-суверен шляхом виборів відновив законодатну владу: сойм і сенат. Однак уже від першого дня діяльности тієї відновленої, виборами перевіреної, довірям Народу наділеної законодатної влади заістнувала прірва, а як не прірва, то щонайменше грубі розходження і значні невзгодини між законодатною й виконавчою владою. В короткому часі ті розбіжности так загострилися, що над відновленою законодатною владою, а не виконавчою, повис знак запиту: що дальше?

Справді: що дальше? На це питання намагався дати відповідь представник львівської „Хвилі" в розмовах із представниками соймових клюбів: безпартійного бльоку співпраці з урядом (пос. Косцялковський), клюбу ППС (пос. Недзялковський), жидівського клюбу (пос. Райх), українського клюбу (пос. Загайкевич) і народового клюбу (пос. Стронський).

Погляди представників згаданих клюбів можемо поділити на три категорії: оборона становища уряду з погрозливим відтінком на адресу парляменту (Косцялковський і Райх), оборона парляменту з докорами на адресу уряду (Недзялковський і Загайкевич) і вимнинаючо-пасивно-журливе становище посла Стронського, який не анґажується в жадну сторону, хоч і жаліє, що мало актуальною в створених умовах є тепер реформа правно-державного устрою сучасної Польщі по простій лінії його табору.

Пос. Косцялковський бажав би викреслити з історії минулих днів день 27. березня. В першу чергу треба забути про введення поліції до сойму й арешт послів та перевибрати президію сойму, віддаючи керму законодатної установи „одиниці". Уряд бажає не лише співпраці з парляментом, але навіть змагає до піднесення його в Польщі на **властиве місце** в державному устрою". На перепоні цьому стоять останки партійництва.

„В теперішніх умовах згідна співпраця уряду з парляментом здається мені неможливою... Щодо будуччини, то зявляється великий сумнів, чи в подібній атмосфері можна буде приступити до річевої праці над питаннями, звязаними з цілим бюджетом держави".

На питання про наміри урядового табору в найближчому часі в соймі, запитаний відповів дуже „фільософічно"-хитровато: „Тепер ідемо на свята". І справді: що міг відповісти на поставлене питання віцепрезидент „одинкового" клюбу?

В той самий десень, хоч значно зручніше розсновує свої думки пос. Райх. Він не допускає можливости, щоби теперішній конфлікт довів до розвязання сойму, хоч він свідомий можливости вибуху, бо марш. Пілсудський не привик нічого дарувати. Кандидатура проф. Бартеля була висунена як спроба перевірки співпраці сойму з урядом. Ледви чи схоче він над цею невдачею перейти до денного порядку. Поведінка санаційного табору не вказує на пошанування сойму. Клюб „одинки" тільки тоді міг би зійти зі свого становища у відношенні до сойму, колиб в його руках найшлася керма парляменту, себ-то колиб наступив перевибір президії. Пос. Райх припускає, що після свят ціла президія сойму уступить, „одинка" висуне іншу кандидатуру (а не Бартеля) і тим чином прийде до згоди.

„Інакше мушу, на жаль, вірити, що новий сойм скоро дійшов би до своєї мети. Праця в атмосфері гнівів і сварок з боку уряду чи найбільшого клюбу мусить настроювати песимістично".

Коли ці два санатори хотіли би викреслити день 27. березня й його наслідки, то не може його забути пос. Недзялковський. Не важне кого поліція арештувала, а сам факт появи її в парляменті та поведінка мін. Складковського, не могли остати без відгомону, хоч „головна сутичка наступила між поліцією й українським демократом, пос. Л. Бачинським, а зовсім не між поліцією й комуністами".

Вибір Дашинського є уосновани́й особою вибраного й витвореною ситуацією. Маршалок сойму згідно з постановами конституції мусить бути чинником самостійним, незалежним від виконавчої влади та давати ґарантії „оборони прав і гідности сойму". Згідно з конституцією сойм і уряд не можна трактувати як дві рівнорядні сили. Та в створених умовах важко говорити про уклад державних властей по лінії конституції, бо Польща переживає крізу свого устрою. З огляду на те фактично істнує проблема відношення уряду до сойму і навпаки. Вияснення ситуації наступить з моментом, коли уряд виявить свій плян чи погляд на форми організації держави. До того часу будуть вічні хитання від конфлікту до конфлікту, від співпраці до співпраці безладно і безскладно.

„В будуччину не дивлюся ні оптимістично, ні песимістично. Вияснення мусить наступити скорше чи пізніше. Проблема устоюється в тому, чи суспільні сили, що бажають скермувати розвиток Польщі на шляхи парляментарної демократії як устроєвої форми, будуть достаточно сильні і суцільні, щоби переважили струї, що змагають в інших напрямках".

Пос. Загайкевич, поминаючи відношення Українського Клюбу до сойму й уряду польської республики, думає, що важко говорити про конфлікт сойму як цілости й уряду. Є це вірніше конфлікт між розумінням і принороввленням парляментаризму в теперішньої соймової більшости й урядових сфер.

Відношення уряду до сойму виявилося досі у введенні поліції до сойму в дні 27. березня і в бойкоті виборів віцемаршалків і секретарів сойму клюбом „одинки". Тепер у відносинах уряду до сойму істнує ближче неозначений стан гніву й неоправданого жалю за поразку з дня 27. березня.

„Як уложаться відносини на будуче, важко передбачити; це залежить від уряду, себ-то від рішення марш. Пілсудського. Якщо уряд буде рахуватися з волею більшости сойму, що є його конституційним обовязком, себ-то коли в принципі і в практиці признасть напрямні парляментарного устрою і нічим необмежене право сойму виявляти свою волю та наскільки ту волю буде респектувати, то конфлікту не буде. Однак у тому випадку уряд мусить основно змінити свою поведінку у відношенні до сойму. Колиж марш. Пілсудський буде й далі старатися per fas et nefas наганяти децізію сойму до своїх бажань і невідомих нікому плянів, то без сумніву скорше чи пізніше прийде до конфлікту, якого ближчі й дальші консеквенції були би просто необчислимі".

Вкінці ще голос пос. Стронського. Він думає, що день 27. березня не був припадком.

„В теперішньому соймі істнує незначна більшість, але більшість, зложена з лівиці і меншостей, що стоїть на грунті парляментарної демократії і не допускає думки про якусь зміну устрою, що обмежувала би парляментарну демократію. Напруження що витворилося після 27. березня — то тверезими передбачуваннями взагалі не може бути усунене. Можна його лагодити в той спосіб, що сойм буде займатися бюджетом або іншими урядовими предложеннями в такий спосіб, щоби не попасти в конфлікт з урядом. Але парляментарна демократія перечилаб сама собі, колиб на довший час допустила таке обмеження обсягу діяльности сойму. На грунті розпорядків зі силою закона або посольських внесень прийде до конфліктів. У тому стані річей є лише дві можливости: або скоро вибухнуть конфлікти, або вони будуть здавлювані за кулісами з безнастанною можливістю вибуху. Однак ані в першому, ані в другому випадку нема місця а вихід з того напруження шляхом зміни устрою, до якої змагає уряд, яку вважає конечною правиця і центр, хоч певно неоднаково її собі уявляють, з якої взагалі не хоче лівиця і меншости. Втримування держави в такому напруженні суперечних змагань важко уявити собі на довшу мету, отже треба рахуватися з тим, що сутичка є неминуча в недалекій будуччині. Ціла річ у тому, щоби в тій сутичці взяли верх творчі елементи та щоби не розгравалася вона в спосіб, що розстроює державу".

Такими є погляди на витворену ситуацію передових представників соймових угрупувань. Ясно, що всякі коментарі тут зайві. Зясовані погляди тільки надавичайно виразно підкреслюють наше обєктивне твердження про вулканізацію грунту, на якому назрівають рішаючі події.

Образки з господарського життя на Радянській Україні.

Приватний капітал в українському промислі й торговлі. — Ощадність та її популяризація. — Циркуляр Затонського про боротьбу з бюрократизмом.

Всеукраїнська Рада Народнього Господарства займається тепер, як довідуємося з радянської преси, досліджуванням ролі приватного капіталу в ріжних галузях промислу. „Вісти" з 30. березня ц. р. подають на основі зібраних ВРНГ матеріялів, що в останньому році був помітний процес переходу приватного капіталу „з цензового до вищецензового промислу" і „з організованої кустарної кооперації до „диких" кого промислу" і „з організованої тивів". Причиною цього явища мавби бути зріст державного промислу на місцях і ... **„регулятивні заходи органів влади"**.

По відомостям тієж газети гуртова продукція всього приватного цензового промислу зменшилася в господарському році 1926—27 на цілих 31.2 відсотків у порівнанні з попереднім роком. Вартість її виносила цього року 145 міл. карб. В першому кварталі 1927—28 господарського року помітний дальший занепад гуртової продукції приватн. ценз. промислу. При цьому „Вісти" завважують, що великий цензовий промисл взагалі зменшується, а дрібний промисл (нижче цензового) дещо зростає. Явище це без сумніву цікаве і треба признати можливе тільки в умовинах нинішньої „соціялістичної" господарки на Україні. Для доповнення картини про прив. капітал треба подати бодай кілька цифр. Їх наводимо за „Вістями". Разом зі зменшенням гуртової продукції приватного цензового промислу зменшується природно і його оборотовий капітал. В госп. році 1925-26 цей капітал виносив 35 міл. карб., а в 1926—27 лише 20 міл. карб. Загальна сума запасів у прив. промислі сягає тепер не більше як 7—8 міл. карб.

В деяких виробничих ділянках приватного капіталу в цьому році вже не стало. До таких належать виробництва: тоалетових річей, деяких метальобробних і їм под. Сильно впала участь приватного капіталу в млинарському промислі. Минулого року приватники зліквідували свої інтереси в 140 млинах.

Дуже пиняво покидає приватний капітал торговлю, але й у ній, запевняють „Вісти", помітний перелом. Сильно впала вага приватн. капіталу в гуртовій торговлі й напівгуртовій, але за те значно збільшилась у роздрібній. Прив капітал займає ще показне місце в доставі та збуті виробів кустарного промислу. Так звані „дикі" кооперативи (важко зрозуміти що це за „дикі"!) й артілі добувають сирівець і збувають свої вироби виключно при допомозі приватних купців.

На основі зібраних матеріялів стверджують „Вісти" загально, що приватний капітал „просувається тепер **у скритих формах у дикі та неорганізовані кооперативи і в дрібну торговлю"**. При тім підкреслюють і важну та позитивну його ролю в промислі й торговлі. Всеукраїнська Рада Народнього Господарства теж погодилася з такою його ролею і тому рішила **„притягти приватний капітал до виробництва тієї продукції, що не виробляється в державному промислі, а також тієї, що її тепер привозять зпоза кордонів"**.

У звязку з мобілізацією капіталу

при допомозі ощадности в урядо- вих касах панує не лише на Україні але й у цілому Союзі від кількох віт „ударна“ кампанія. Ціль тієї кампанії проста й ясна: витягнути з населення як найбільше ощадно- стей і ульокувати їх у державних ощадних касах, щоби ними могла оперувати при теперішній еконо- мічній скруті держава. На жаль у цій ділянці, як врештою і в числен- них інших, більшовики болюче роз- чаровуються. Вони все твердили й твердять, що в селян є цілі маси ка- піталу, що пропадає і ніхто не тяг- не з нього ніякої користи, крім оче- видно „глитаїв, пявок і лихварів“. Користь з нього хочуть мати самі більшовики. І звідси то пішли удар- ні кампанії за ощадністю серед се- лянства, що з правила не допису- ють. Ось 29. березня займалася справою ощадностей президія ВУ. ЦВК-ту в Харкові. У звіті з того за- сідання, опублікованому в „Вістях“, читаємо дослівно: „Останніми ча- сами темп розвитку операцій в о- щадних касах, особливо по містах (там урядовці „щадять“ примусо- во! — Ред.), значно збільшився. Але ощадної справи на селі ще не по- ставлено як слід. З загального чи- сла вкладчиків на Україні тільки 11 відс. складають селяни, **а в загаль- ній сумі внесків, селянські внески виносять ледви 7.3 відс“.**

В дискусіях на ту тему устaлено, що **„основне завдання ощадних кас зібрати вільні кошти села для соція- лістичного будівництва“.** Петров- ський підкреслив потребу втягання до ощадних кас внесків середняць- кої верстви села, та запропонував забезпечити цілковиту **таємницю ощадностей і тих що ощаджують,** бо тільки тоді селяни радо будуть щадити. Як на добрий приклад, що й селяни можуть щадити, вказував він на духобоків, що приїхали на „вільні“ землі України з Канади та всі вкладають свої ощадности до кас. Для унормування, наладнан- ня і приспішення ощадности серед селянства утворено при президії ВУЦВК-ту окрему комісію.

Затонський як голова Централь- ної Контрольної Комісії КП(б)У і Народній Комісар Робітничо-селян- ської інспекції видав до всіх окруж- них контрольних комісій партії та окружних урядів робітничо-селян- ської інспекції циркуляр, в якому доручає безпощадну боротьбу з бюрократизмом у радянських дер- жавних установах. В циркулярі на- казує він притягнути до участи в боротьбі з бюрократизмом „широкі трудящі маси“ або по ленінському „низи“. Всі важніші та маркантніші справи бюрократизму треба пере- давати судам і публікувати відомо- сти про них у пресі. Але річ у тому, що боротьба з бюрократизмом — належить вона теж до типу „удар- них“ кампаній — ускладнюється передовсім тому, що радянські т. зв. народні суди є найбільше бюро- кратичними в світі. До того в тих судах замало суддів і ще менше слідчих органів. В тійже пресі ми читаємо про сотні тисяч справ, що залятають від літ по теперішніх су- дах і не можуть діждатися своєї черги. Найменше бюрократизму в слідчій та судейській процедурі є в установах ДПУ (Державне Полі- тичне Управління, давна чрезвичай- ка), але вони призначені для чого іншого, а саме для боротьби з по- літичною „контрреволюцією“.

В „меншинному“ таборі.

I.

Всім мабуть ще в тямці події, які скла- лися в останньому „Конгресі зорганізо- ваних Національних Меншин Европи“, відбутому при кінці серпня мин. року в Женеві. Безпосередньо перед зачинен- ням конгресу прийшло до сецесії пред- ставників ріжних меншин є Німеччини (поляків, лужицьких сербів і данців), до котрих теж приєдналися наші „русскіе“. За причину сецесії сецесіоністи подали факт неприняття до організації Викона- чим Комітетом й Президією Конгресу — представників фризів з Німеччини.

Хто такі фризи? Це нащадки колиш- ніх фризів з першої доби нашої історії, сьогодні живучі над берегом німецького (північного) моря, менше-більше над ні- мецько-данським кордоном. „Столицею“ їх місто Фленсбург. Офіціяльна статис- тика налічує цих фризів щось на 800 душ, себто людей, які балакають остан- ками фризійського говору. Але й ці фри- зи не мають почуття своєї етнічної о- кремішности ані не прагнуть її мати, бо всі почувають себе німцями.

Та поляки, яким навіть істнування та- кої організації як Конгрес Національних Меншин Европи не до шмиги, твердять що „свідомих“ фризів є щось 20.000 душ. Знов німці твердять, що це неправда та що поляки попросту „заплатили“ собі кількадесять фризів й насилу зробили в них окрему „націю“, аби доскулити німцям й ідею меншинних женевських конгресів основно скомпромітувати й взагалі довести її до абсурду. Але, якби там й не було — меншини з Німеччини покинули женевський конгрес тай цим своїм вчинком дуже підважили його іст- нування. Чому? **Тому, бо женевська мен- шинна організація в першій лінії й го- ловно є організацією т. зв. чистих і по- стійних національних меншин Европи.** А для кращого зрозуміння цього твер- дження слід навести слідуюче:

Під терміном: „національні меншини“, який в пресі й в політиці вживається на означення ріжних чужонаціональних груп, живучих на областях багатьох дер- жав Европи посеред „більшости“ — ціл- **ком очевидно криються три ріжні роди таких меншин.**

Перша з них, як от німці в прибалтій- ських державах (Латвії, Естонії, Литві), німці в Семигороді, над Волгою й на У- країні, або поляки в Вестфалії й Прусії, ну й всі жиди Европи — є **етнічними групами, котрі продовж історії з цих або інших причин відірвалися від свого ма- тірного пня й шляхом еміграції зайшли так далеко в чужо-національну гущу, що вже ніколи не мають й не можуть мати ні претенсії ні права обєднатися зі своїм матірним пнем.** А якби і хотіли здійснити обєднання, то тоді хіба мусі- либ **знасилувати право самоозначення** тієї справжньої більшости, серед якої живуть як острови серед моря. А це в багатьох випадках ніяк не дасться пе- ревести.

Та проте, скажім, семигородські чи надбалтійські німці, або поляки чи дан- ці, живучі в Німеччині й інші — все та- ки заховали свою національну окреміш- ність, вони балакають по німецьки, поль- ськи чи данськи, мають свої питомі зви- чаї й обичаї, свою питому матеріяльну й духову культуру, котрі прагнуть за- ховати, плекати й розвивати. Чи тому не наложиться їм охорона й забезпека цих їх прав перед можливими зазіхан- нями з боку пануючої державно-націо- нальної більшости? Ця сама справа є з жидами, котрі від моменту повстання сіоністичного руху, навіть в зах.-евро- пейських державах, де жиди наверх цілком засимільовані — всеж таки за- чинають почувати себе чимсь окремим від окруження. Бо про жидів, живучих на області Східної Европи, нічого й ка- зати. Це безсумнівне — як хочете: пов- на чи неповна національна одиниця, правда: розсіяна серед чужого моря, але різко від нього окрема — по расі, мові, вірі й культурі.

Версайський трактат про охорону національних меншин з 28. червня 1919 р. є власне зроблений для охорони прав **головно таких меншин.** І „більшостеві“ держави, котрі згаданий трактат підпи- сали, на загал: виконують його. А ви- конують перш усього тому, бо за спи- ною цих меншин з правила все стоять могутні держави матірного пня: за нім- цями в Польщі, Прибалтиці або Руму- нії — Німеччина, за пруськими чи вест- фальськими поляками — Польща, за трієстенськими словінцями — Югосла- вія, за жидами — всі жиди світу і т. д. Тільки за нещасними фризами, здава- лосьби, ніхто не стоїть. Але показуєть- ся, що й вони найшли оборонців, тай не аби яких!

„Більшостевим“ державам такі мен- шини абсолютно нічим не загрожують. Ці меншини є льояльні до своєї держа- ви, льояльні не за страх а за совість й напрошуються, пруться, ба навіть **бо- ряться** з „більшостевою“ нацією за до- пущення їх до „співпраці“ з нею в дер- жаві. Словом: психольогія й інтереси цих, назвім їх — меншин „кат екзохен“ є справжнім запереченням якогобто не було ірредентизму й цю обставину слід мати на увазі, коли хочеться правильно оцінювати політику згаданих меншин.

Одначе є ще в Европі багато етнічно- національних груп, теж повсєодно на- зиваних терміном: „меншини“, котрі вже є, так сказати, напів ірредентистич- ні. Це є національні групи, **котрі жи- вуть на більш або менш суцільній наці- ональній области але від неї були на- сильно відлучені головно наслідком про- граної війни але під цю пору, о межу граничать з тією своєю матірньою наці- ональною областю.** Інакше сказавши: тут треба зачислити нпр. німців, живу- чих на області Трентіно під Італією, німців чеських, німців в Ельзас-Льота- рингії, македонських болгарів, семиго- родських мадярів і т. п. Всі вони є без- сумніву ірредентисти і в душі прагну- ють для сполуки зі своєю матірньою дер- жавою, але здебільшого, з опортуніс- тично-політичних причин не говорять цього відкрито. Доволі сказати, що впр. представників німців з Трентіно й Че- хословаччини (бо про німців з Ельзас- Льотарингії після підписання льокар- нанського договору й говорити не при- ходиться) — **не було на останньому „меншостевому“ конґресі в Женеві.** А ми навіть не можемо цього факту квалі- фікувати як браку цивільної відваги або безхарактерности політичної — тому, бо мусимо припускати, що кожна нація сама найкраще знає як в практиці бо- ронити своїх прав.

ОСТАП ВИШНЯ.

Мистецькі сілюети.

Михайло Голинський.

Михайло Голинський — премієр Харківської столичної опери.

Михайло Голинський — героїчний тенор.

Михайло Голинський — видатний артист і імя його в мистецьких колах далеко-далеко „поза Україною суще“.

Героїчний тенор...

Що таке взагалі герой?

Це — людина, що після дванадцятої години вночі може спокійно собі повертатися додому Холодною Горою аж до Григоріївського шосе...

У героя може і не бути героїчного тенора, і герой може закричати: „Рятуйте!“ високим меццо-сопрано.

А героїчний тенор це така штука, що навіть у самих звичайних випадках свого життя, ну, приміром, коли він співає: „Я хочу їсти“... — в його голосі почувається геройська...

Герой взагалі виявляє своє геройство всім своїм єством, усією своєю статурою...

Він, ідучи вночі повз кладовище, потихеньку хреститься, озирається на всі боки, держить руку в кишені, щоб усі думали, що в нього там є парабеллум і т. д. і т. ін.

А в героїчного тенора вся його героїка сидить тільки в горлі.

Ну, виж самі розумієте, що виявити геройство руками, ногами, черевом значно легче, ніж якимись там тендітними голосниками...

І от Михайлові Голинському випало на долю виявляти героїку іменно отими ніжними органами (коли їх можна так назвати), — людськими голосниками.

І Михайло Голинський орудує своїми голосниками так, що слухаючи його, переконуєшся: „Так — це герої!“.

Інтересна між іншим одна деталь

Це спеціяльно для батьків.

Коли народжується у вас, батьки, дитина і починає сильно не людським голосом, кричати, не затикайте їй рота пелюшкою, не кладіть їй на рота подушки й не сідайте на ту подушку, щоб утихомирити дитинку...

З крикунів отих потім іноді Голинські бувають!

З Михайлом Голинським така сама була пригода:

Коли він народився (а це було 2. січня 1893 року, в Галичині, в селі Вербівцях, повіт Городенка) він страшно кричав.

Батько його (вербівський селянин) перелякано подивився на сина, потім на матір:

— Що ти мені подарувала? Таж од його крику телята в оборі телесуються.

І схопивши шапку вискочив на двір.

Мати повернулася до куми і страдницьки промовила:

— Не затикайте йому рота, а винесіть у присінок — хай викричиться! Чи не дяк з його, кумо, буде, бо на такий голос у Городенці дяк колись апостола читав?

Артист-співак із дитини вийшов...

*

На восьмому році залишився Михайло Голинський без батька.

Мати, сильно біткаючись, дала Михайлові освіту.

В гімназії він співав дишкантом: був солістом гімназіяльного хору.

Видатний у його голос був і тоді ще...

Не привабила Михайла Голинського по гімназії адвокатська карієра.

Підтриманий своїм дядьком, українським письменником, Марком Черемшиною, він почав 1918 року учитися співу у відомого львівського професора Чеслава Заремби.

Закінчивши курс у Заремби, Голинський їде до Мілану і вчиться у майстра Едвардо Гарбіна.

Енергійний, упертий, часто голодний, Михайло Голинський добився свого, закінчив науку і, 1925 року приїхавши до Львова, з великим успіхом дебютував у Львівській опері в „Паяцах“ (Каньо).

Після дебюту — зразу ангажмент у Приморську оперу (міста — Торунь, Бидгощ, Грудзьонда).

За пять місяців — гастролі у Варшаві, в опері „Тоска“.

Успіх — великий...

В цей час запрошення з Радянської України і Михайло Голинський, селянин з Вербівців, їде, не задумуючись, до Робітниче-Селянської України допомагати будувати українську оперу...

Якось так вийшло в перший приїзд його на Радянську Україну, що тодішня оперова адміністрація не дуже привітно його зустріла (не вивітрився ще порох старих лаштунків) і Михайло Голинський їде до Берліну, де блискуче дебютує в Берлінській опері.

На сезон 1927-28 року знову запрошення з Радянської України, і Михайло Голинський у Харкові премієром столичної нашої опери.

Як бачите, Голинський усього три роки на сцені і за три роки він уже зажив європейської слави, і вже простягає до нім руки Америка...

*

У Михайла Голинського, в його чудовім горлі, на його дзвінких голосниках уміщаються герої з опер: „Гальки“, „Кармен“, „Аїди“, „Паяців“, „Жидівки“, „Льоенгріна“, „Пригод Гофмана“, „Принцеси Турандот“ і багатьох-багатьох інших.

Герої ті люблять і страждають на таких високих нотах, що голова обертом іде.

Герої ті люблять і страждають ріжними мовами: українською, італійською німецькою, польською...

І любов і страждання ті захоплюють глядача і несуть Михайлові Голинському, вербівському селянинові, визнання славного артиста.

*

Коли Михайло Голинський, схилившись над зарізаною ним же Карменситою, в розпуці кличе „Карм-е-е-ен!“, навіть зарізана Карменсіта ворушиться.

Сам бачив!

Таке те „Кар-м-е-е-е-н!“ металево-високе!

(Літературний додаток до „Вістей“ п. н. „Культура і Побут“ з 3./II.)

Та, як сказано, в політичній і журналістичній термінольогії Европи й ці національні групи загально називається „меншинами", не зважаючи на те, що під терміном цим криється цілком інша дійсність, ніж під терміном на означення вище згаданої, першої групи „меншин".

І вкінці, назви „меншини національні" вживається на означення третьої групи національних одиниць, котрі **живуть й на своїх споконвічних суцільних національних областях й на областях цих творять безсумнівну більшість та тільки шляхом підбою підпали під панування другої нації, котра на цих завойованих областях творить очевидну меншість.** Ця справжня меншість на таких областях виступає в світі як більшість тільки тому, бо вона є **пануюча в державі.**

Тому то на означення двох останніх родів, а в кожному випадку: на означення самого останнього роду національних одиниць, слід будоб ввести термін „народи поневолені" і знаємо, що термін такий тут і там вживається. Всеж таки — буденна публіцистика й політична практика Европи та Америки всі три подані групи національних одиниць кидає в один „меншинний" казан й не дуже бере собі до серця цього факту, що така термінольогія зовсім не покривається з дійсним положенням справи.

Женевські меншинні конгреси терплять від первородного гріху: згаданого вавилонського помішання понять. Так принаймі було до останнього конгресу. Аранжери конгресів все дуже гостро відмежовували себе від всяких „ірредентистичних" замашок й підозрінь та дуже старалися, якто кажуть: зберегти на всі боки непорочність. Але на ніщо ім така тактика не здалася. Поляки все таки заатакували конгрес, беручи собі за притоку фризійську справу, хоча, до речі, президія женевського конгресу не заявила, що відкидає принняття фризів, тільки просила поляків заждати до слідуючого року. Та панове Качмарек, Бабевський і ін., видко, краще знали, що чинять. На днях преса принесла вістку, з якої виходить, що президія конгресу скорилася перед сецесіоністами й пішла до Каноси. Отже нам, які брали в женевських конгресах участь, правда, тільки як обсерватори, важно знати, як розвивається справа конфлікту між польськими сецесіоністами й президією конгресу, от хочби для усталення нашої тактики у відношенню до майбутніх меншинних конгресів. Та про це завтра.

Д-р Павло Лисяк.

Америка й Европа.

Перед виборами президента Злучених Держав.

Тоді, коли Европа не може дати собі ради з повінию всяких міждержавних конференцій, коли в більшости держав панує велике безробіття, коли мариво більшовизму все ще висить над ближчими й дальшими сусідами европейського Сходу, — Америка має одну велику турботу: вибори президента держави. Ця справа поставила в тінь усі інші питання і проблеми, що ворушать уми не тільки державних мужів і політиків, а й широкого американського загалу.

До дня виборів є ще майже вісім місяців, але вже нині ціла Америка, а передовсім її столиця, переживають передвиборчу горячку. Кожний почин одної чи другої політичної партії, кожне посунення уряду уважають усі — менше з тим, чи слушно — диктованим виборчою тактикою і нічим більше. На кожному кроці стрінетеся тільки з одним питанням: Хто буде президентом?

Судячи по часописним вісткам і всяким іншим познакам, цьогорічні вибори президента Злучених Держав будуть ріжнитися дуже значно від усіх попередніх. Це не буде боротьба політиків за такі сухі й неінтересні справи, як митна тарифа, ощадність у державному управлінні і т. п., що держала звичайно 50 відс. американських виборців здалека від виборчої урни. Цим разом вестиметься боротьба за справи більшої ваги, за такі важні питання, як прогібіція й релігія.

Невдоволення з прогібіції (заборони продажі алькоголю) прибрало такі розміри, що ця справа буде стояти чи не на першому місці між гаслами у виб. боротьбі. Друга справа це боротьба культурна. Духовий розвиток Америки поступав так, що при цих виборах гратиме й поважну ролю релігійна приналежність чолових кандидатів на президента.

Обставини складаються так, що чоловий кандидат республиканської партії, міністр торговлі Гувер, належить до „сухих" і є протестантом, коли міжтим чоловий кандидат демократичної партії, губернатор Сміт у стейті Ню Йорк, належить до „мокрих" і є католиком. Між цими двома провідниками чи радше їх партіями прийде до рішаючого бою за опанування президентського стільця, а тимсамим за проведення в життя своїх ідей. Навіть якби обом головним партіям не повелося перевести номінацію обох фаворитів на кандидатів, то все одно також евентуальні інші особи, кандидати обох груп, виступлять у виборчу боротьбу з тими самими гаслами.

Як бачимо, і справа прогібіції і справа релігії лежать у площині чисто етичній. І саме тому важко передбачити, який буде вислід цих виборів. Бо це вперше в Америці не гратимуть у виборчій агітації головного мотиву ні матеріяльні справи (справа безробіття, яке дошкулює сильно й там!), ні всякі питання державно-інтернаціонального характеру.

Для Европи американські вибори в таких обставинах мають свою вагу в тому, що американська прилюдна опінія, занята виключно справою прогібіції і релігії, затратила тепер усякий змисл, усякий інтерес ріжних наболілих европейських проблем. Зокрема ніхто в Америці не цікавиться нині і не звертає уваги (з вимкою банкирів) на просьби Европи в справі зменшення, чи пак знесення довгів ріжних европейських держав. Одиноке зацікавлення в Америці викликує тільки СРСР, який в очах американської опінії є чимсь таємничим, загадковим.

З життя наших установ.

VI. Загальні Збори С. У. А

Дня 24. березня ц. р. відбулися VI. звичайні загальні збори Союзу Українських Адвокатів у Львові, попереджені святочними сходинами, які уладжено з приводу 5-ліття істнування Союзу і для вшанування 40-літньої праці найстарших представників української палестри.

Збори відкрив голова Т-ва д-р Лев Ганкевич, згадуючи померших у часі від останніх загальних зборів членів Союзу: д-ра І. Семанюка, д-ра В. Бачинського і д-ра М. Видрака та нечлена: д-ра Т. Кормоша. Після того привитав шістьох сеніорів нашої адвокатури, д-рів: Горбачевського, Озаркевича, Окуневського, Федака, Чайківського Андрія й Левицького Костя, що вже по 40 літ трудяться як адвокати і визначні українські громадяни та виховали за цей час цілий ряд молодших товаришів. Шановних сеніорів привитали збори щирими оплесками.

З черги голова привитав і гостей, українців-суддів та урядовців-правників ріжних державних і приватних установ, що явилися у значному числі на святі. Збори були загалом досить людні; вражала тільки прикро відсутність українців-адвокатів з Волині.

Слідувала точка рефератів.

Д-р В. Старосольський дав науков[ий] виклад про ціну прав[а]. Справа важн[а] безпосередньо актуальна для всякого, [хто] живе в краінах західньо- і середньо-ев[ро]пейських, в яких загал чи то задля ево[лю]ційної, чи теж революційної традиції ев[ро]пейських народів — привик шанувати п[ра]во і цінити його вартість. Таким [...] ціна права, боротьба за право ста[ла] силою необхідности і розвою тих су[спіль]ностей — одним з підставових мо[ментів] у їх житті і змаганнях. Вага питання [осо]бливо важна для українців, яким до[веде]ться жити на межах двох світів і культур [за]ходу і сходу. На сході, особливо у [ро]ду російського, при першенстві мом[ентів] етичної натури над моментами поч[у]вання права в розумінні европейсько[м]у є необхідною річю пропагувати саме цін[у] права. Обовязок цей паде в першу чергу на українців, як націю, що має розуміння цеї ціни права.

Безпосередно до тези про ціну й боротьбу за право навязав свій реферат д[-р] М. Глушкевич, що говорив про адвокатуру і громадянство. Розвій у суспільно[му] житті народів Европи XIX. ст. привів [до] видвигнення побіч питання боротьби [за] право проблему експонентів тої боротьби як стану, особливо для цеї справи ква[ліфікованого], себто адвокатури. Від по[ва]ного її принниження в ріжних державах Европи в початку XIX. ст. адвокатура розвинулася в могутній чинник, якого стано[ви]ще тісно звязане зі станом і розвоє[м] досягнень демократії в політично-правни[х] уладженнях поодиноких держав. Завданя адвокатури по суті річи бути не лиш[е] речниками-виконавцями прав одиниці ч[и] колективу, але й творцями нового в прав[і], борцями за нові правні думки-ідеї. Адвокатові-громадянинові, що має безпосередній творчий звязок із суспільно-правни[м] життям народу, видно далеко дальше, [ніж] комунебудь іншому, якщо він уміє загл[ян]ути глибоко в тайну суспільного й індивідуального життя людей. Тому роля адвокатури у відношенні до громадянства [дуже] висока, а становище її мусить бути обе[к]тивне, незалежне.

VI. заг. зборам СУА проводили спер[шу] д-р А. Горбачевський, а далі д-р Я. Окуневський — при допомозі секретарів д-рів Я. Шипайла й А. Лунева.

Короткий огляд завдань і діяльности СУА за пять літ його істнування дав д-р М. Волошин. Він сконстатував, що СУА обстоює твердо не лише права й інтереси своїх членів, але й права нації та виробив собі авторитет у своїх і чужих. Високі завдання СУА і його дотеперішня діяльність дають надію, що в другому пятиліттю ця організація займе одно з перших місць у громадянському житті нашого народу.

З черги слідували звідомлення: секретаря д-ра Я. Щуровського, референта делегатур д-ра Домбчевського й скарбника д-ра М. Терлецького.

Із звідомлень довідалися збори, що [з] початком 1927 р. було на 237 адвокатів українців 139 членів СУА. Протягом ро[ку] прибуло нових членів 27, померло 3, [в]ступив один (д-р Бабюк з Рогатина) так, що тепер Союз має 162 членів. Тому най[]важнішою справою в будучій праці СУ[А] мусить бути приєднання членів, так, щоби всі українці-адвокати були членами СУА. Фонди СУА збільшилися в останньому році, головно завдяки появі „Бюлетеню", при помочі котрого вдалося перевести кращий перегляд членів, вплачених вкладок і т. д. Зате похоронний фо[нд] значно зменшився. Виплачено в минулому році з того фонду по 110 дол. ам. вдовцям по трьох померших членах Т-ва. Вплати до фонду впливають пиняво, ч[ле]нів мало, бо далеко не всі члени СУА [є] членами похоронного фонду.

Щодо делегатур, то вони в ост[аньому] році стали справді чи не найважні[шим] реном, на якому переведено орга[нізацію] СУА. Відбувся ряд сходин дел[егатур] Дрогобицької, Стрийської, Самбі[рської], Станиславівської, Тернопільської і [...]мської, на котрих побіч рефератів [орга]нізаційних бували ще й виклади про питання з теорії права (д-ра Глушке[вича], Старосольського и ін.).

Делегатури у великій мірі звязують собою не лиш членів СУА, але й про[вінцію] з центром. Не всі вони проявили [од]накову діяльність; не всі делегатури [виправдують] рацію істнування і деякі зміни мусять бути переведені. Найбільше трудности —

…ації давала і ще дає делегатура … Холмщини, Полісся й Підляша. Є … то ріжні причини й всіляко оправ… …ебе українці-адвокати тої делега… …ає все те не має ніякої слушности … …здувати себе далі буде голі. На бу… …че перед делегатурами стоїть важне …вдання: уладжувати частіші сходини з …фератами й організувати бібліотеки.

На внесення д-ра В. Охримовича збори …вавили абсолюторію виділові.

З черги переведено вибір голови та за…тупника голови Т-ва й решти управи. Ви…рано головою на місце д-ра Льва Ганке…вича, що не прийняв поновного вибо…у д-ра Костя Левицького, а першим заст. …голови д-ра Михайла Волошина. (Склад …виділу поданий далі).

В рефераті про видавання правничого …часопису д-р Р. Домбчевський розказав …усе, що досі в цій справі зроблено. Є зі…браних біля 280 ам. долярів і є загальною …требою і бажанням орган такий вида…ти. Потреба ця актуальна особливо в …згідний момент, як твориться нове прав…не життя на українських землях. По ши…рій дискусії збори ухвалили передати …справу видавання правничого органу но…вому виділові.

Д-р А. Говикович зреферував відтак …справу посмертного фонду і виказав, що …ще тоді, як усі члени СУА стануть чле…нами того фонду, вкладки до нього змен…шаться, а зате зросте поважно квота, яку …виплачуватиметься вдовам і сиротам.

Д-р Б. Савчак звернув увагу присутніх, …що Наук. Т-во ім. Шевченка у Львові ви…дало правн. друки (умови купна-продажі, …зви, накази заплати (векслеві) і т. д.) …і візвав усіх членів СУА купувати їх обо…в'язково в тій установі через СУА, бо ціна …невелика, а книгарня дає часть доходу на …фонд вдів і сиріт по адвокатах.

З уваги на пізну пору збори закінчено, … годину пізніше зібралися члени СУА …(як гості) представники українських су…дейських кол в окремій салі краківського …краю за вечерою. Ці товариські сходини … ли на кожному з учасників зробити …бутнє враження. Низку промов почав …ем Союзу Українських Адвокатів … Степан Баран характеристикою інди…відуальностей і громадянського значіння …ді наших сеніорів. Відповідали: д-р А. …Бачевський, д-р Я. Окуневський, д-р …едак і д-р А. Чайковський, а крім них …мовляли ще: д-р Лев Бачинський, д-р …Бросольський і інші.

На засіданні виділу СУА, що відбулося …дня 31. березня ц. р., виділ розділив працю …цей спосіб: другий заст. голови: д-р М. …ашкевич, секретар: д-р Лев Ганкевич, …заступник: д-р Е. Щуровський, скарб… д-р М. Терлецький, заступник д-р А. Г…кович, господар д-р О. Надрага, за…ст…ник д-р Е. Давидяк; референти по…смертного фонду — д-р А. Говикович, …прав української мови — д-р В. Старо…сольський, станових справ — д-р М. Глуш…ко, справ особистих — д-р Е. Давидяк, …татур — д-р Р. Домбчевський, зако… — д-р М. Волошин, а видавництва дру… кооперативи українських адвокатів — …Б. Савчак.

…А вступив у нову фазу своєї праці. … показали, що організація ця жива …уальна і може мати велике значіння …не для української адвокатури, але … нації.

…станні вісти.

…елефонограми з дня 6. квітня 1928

…АТ НА БІЛЬШОВИЦЬКЕ ПОСОЛЬСТВО?

…чора зголосився до більшовиць……льства у Варшаві якийсь моло… …добродій на розмову з генеральним … …м Олександром Гакнофом. Ко… …він найшовся з ним віч-у-віч, зая… …що знає докладно про плянований … …вбиття посла Богомолова з бо… …сих монархістів. Підчас тої роз… …домлено начальника варшавсь……кого політичного уряду Сухен… …в негайно із кількома агентами … посольства. Там виясилося на… …таємничий молодий добродій є … …нею 16-літньою дівчиною. Во… …у не хотіла подати свого імени, … призналася, що зветься Галіна Валентович із Вильна. Ніяких до……в при ній не було. Її арештовано … …яснення справи. Істнує кілька гіпо… …Перша, що ця дівчина справді каза… …правду і знає про якийсь плянований … …к. друга, що вона сама хотіла замах виконати або брала в заговорі участь, третя, що ця її візита у більшовицькім посольстві є наслідком анормального стану. Вістка про імовірний замах на більшовицьке посольство викликала у Варшаві чималу сензацію.

ЗМІНА НІМЕЦЬКОГО ПОСЛА У ВАРШАВІ.

(ік) З Берліна повідомляють, що в найближчому часі на 20 можливих, дипльоматичних становищах за кордоном мають бути доконані зміни і пересунення. Ці зміни мають торкнутися становищ німецьких послів у Варшаві і Білгороді, Вашингтоні і Парижі.

ПРАВОСЛАВНИЙ СИНОД.

(ік) Скінчилася перша сесія синоду православної церкви в Польщі, ведена у Варшаві під проводом митр. Діонізія, перед його виїздом за кордон. В сесії синоду взяли участь між іншими виленський архієпископ Теодозій, гродеський еп. Олексій і поліський еп. Олександер. Більша частина нарад синоду торкалася організації православних парохій. На основі ухвали синоду церковні власти доходитимуть судовим шляхом тих церковних православних маєтків у Польщі, які тепер з ріжних причин є в посіданні публичних інституцій або прив. осіб. Щодо православних духовників, які перейшли на унію та хочуть повернути на православія, синод постановив, що приймаючи з поворотом цих духовних до православної церкви, треба позбавляти священичої гідности і духовних свячень. На внесок поліського і гродеського єпископів синод ухвалив утворити кілька повітових православних місійних комісій у східних воєвідствах Польщі.

УКРАЇНІЗАЦІЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.

(ік) Мін-ство освіти створило комісію для перекладу православних церковних книг із церковно-славянської мови на українську мову. В цій комісії братиме участь також гроденський еп. Олексій, як заступник православної метрополії.

ЛІТВИНОВ У ШТРЕЗЕМАНА.

(ік) З Берліна надійшла вістка про авдієнцію заступника наркома закорд. справ Літвінова, який в переїзді задержався в Берліні у міністра закорд. справ Штреземана. Літвінов був на авдієнції у товаристві більшовицького посла в Берліні Крестинського. В нарадах брав участь також голова сх. виділу німецького закорд. мін-ства д-р фон Біркген.

ВОЄННІ АЛЯРМИ.

(ік) ПАТ передруковує статтю із французького тижневика „Пакс" про воєнні приготування СРСР проти Латвії і Бесарабії (Румунії). Плян нападу буцімто був уже цілком викінчений. СРСР має нібито замір загорнути побереже Балтику разом із Ригою. Очевидно, що з тим пляном вяжеться нова війна проти Польщі, котра має направити стратегічні помилки які приключилися більшовикам у кампанії 1920 р. В тій сензаційній статті згадується теж про ролю Литви, як воєнного союзника більшовиків.

ПРОМОВА ЛЬОЙД ДЖОРДЖА.

(ік) В Англії почалися вже приготування до виборів. Першою такою застівкою уважають промову Льойд Джорджа, виголошену в Льондоні. В цій промові Льойд Джордж заатакував гостро Партію Праці (Лейбур Парті) за її змагання переводити націоналізацію природних богацтв держави.

СКАСУВАННЯ ВІЗ — АЛЕ НЕ В ПОЛЬЩІ

(ік) З нинішнім днем увійшла в життя умова поміж Чехословаччиною й Австрією та поміж Чехословаччиною й Німеччиною про скасування пашпортових віз в особовій комунікації.

ОДИНКА ОРГАНІЗУЄ ПРОВІНЦІЮ.

(ік) Посли з одинки отримали наказ використати нагоду ферій для масових зборів і віч у своїх округах. Одночасно ББ переорганізовує свої виборчі повітові комісії на повітові секретаріяти, на які наложено обовязок організувати всіх прихильників санації в краю. Ця широко закроєна організаційна акція одинки на провінції є коментована так, що одинка готовиться вже до нової виб. акції, бо не вірить в довге життя нинішнього сойму. Підчас останніх соймових нарад богато послів з одинки висловлювали погляди, що нинішній сойм не потягне довго і що можливо вже цеї осени закінчить життя. Мається на увазі, що ще у цьому році уряд безпосередньо або посередньо через клюб одинки внесе проект конституції та що всякі проекти, обраховані на принціпіяльні зміни теперішнього держ. устрою не найшли би в нинішньому соймі потрібної більшости, вибухнув би конфлікт між соймом і урядом, що може закінчитися розвязанням сойму. В усякому разі систематична робота одинки на провінції вимагає уваги.

ПОЛЬЩА — ІТАЛІЯ.

(ік) Нині виїхав із Варшави до Італії мін. закорд. справ Залеський. Він поїхав просто до Венеції, де йдуть тепер наради між Муссолінім і турецькими делегатами. Цікаво, що Залеському товаришить між іншими полковник Бек, шеф кабінету польського мін-ства військових справ.

НОВА ОПОЗИЦІЯ В СРСР.

(ік) З Москви повідомляють через Ригу, що приклонники опозиції знову збільшили антипатії проти теперішнього більшовицького уряду. Вони використовують заповіджений приїзд короля Афганістану до Москви для агітації, що теперішній уряд зрадив інтереси соц. революції.

НОВИНКИ

— **З нашого театру.** На латинські Великодні свята дає наш театр по 2 вистави. В неділю 8. ц. м., год. 3 попол. йде весела оперетка на 3 дії Легара „Кльокльо", яка запевнює глядачам 3 години безжурного сміху. Вечером о год. 7.30 відновлення оперетки „Баядера". В понеділок го… …-а попол. „Графиня Маріца", а вече… „Черноморці", народній образ зі співами і танцями в 3 діях.

— **Найближче число „Діла"** вийде з огляду на суботнє свято, аж у вівторок, з датою 11-го.

— **Краєві вістки.** Залізничі білети не подорожіють раніше аж в осени. М-ство справедливости рішило, що прокуратори … ситимуть на розправах тоги і берети червоні, а судді чорні. Може не всім відомо, що в Англії досі судді вбирають д… збільшення своєї поваги перуки як актори. — По всіх більших містах до поліції ввійдуть жінки. До цього часу жіноча поліція істнує лише в двох містах: Варшава та Лодзь.

— **Темна хроніка.** Вчора арештували 20-літню дівчину з Лопатина Марію Чернецьку, яка пробувала закопати живцем свого півтор-літнього синка на Високім Замку; причиною злочину — нужда. — На вул. Кепшинського арештували Каз. Ржечинського, краківського громадянина який підшився під імя помершого на війні жовніра Кубика, поселився в його жінк… і буцімто як інвалід дістав пенсію, посаду та інвалідський кіоск. — На Личаківській вул. арештували спільничку контрабандистів із Катовиць, що вивозили …ильцем золото та срібло за кордон. У Дебори Майтелес найшли дві скрині золотих дорогоцінностей. Син бувш. власника каварні „Ренесанс", землевласника із Балигорода, Станисл. Матусів пішов до в'язниці за фальшування векслів з підписом свого батька.

— **Катастрофи й нещастя.** Повені в Італії не вгавають. 5000 осіб без даху. У Ти… і сильні бурі з блискавками. — Гальний вітер у Татрах понищив сила старезні… деревини. — У Вашингтоні завалився нововибудований готель; кільканацять робітників забитих. — У Ґенуї підчас одної пожежі 18 пожежників небезпечно загоріло від диму. — В Анатолії землетрус не вспокоївся; населення втікає перелякане. — В Ангорі землетрус знищив досі 615 домів, 7 мечетів і 4 школи. — Воздушна труба пройшла над містом Гейт (Спол. Держ.) і знищила багато домів та вбила … осіб.

— **Осип Букшований на волі.** Довідуємося, що колишній командант бригади У. С. С. Осип Букшований, арештований в грудні м. р. під замтом шпіонажі вийшов на волю, бо всі підозріння проти нього в цій справі показалися безосновними.

— **Готель при могилі Шевченка.** Київська філія Шевченківського комітету вирішила збудувати в Каневі поблизу могили Шевченка двоповерховий готель на 70 осіб. Проєкт готелю в українському стилі роблять студенти й професори київського Художнього Інституту. Крім цього Інститут опрацьовує проєкт як упорядкувати площу довкола могили. Може згодом прийде черга і на новий памятник.

— **Коцюбинський і Тичина по чеськи** В вид-ві „Добра Едіце" в Празі вийшов переклад двох новель М. Коцюбинського „Сон" і „На камені" в перекладі Вінценца Харвата і вибір поезій Павла Тичини у перекладі Яна Іжі; ця збірка має 14 віршів. Переклади поезій на загал удатні, віддають по змозі ритміку оригіналу.

— **Ювилей акад. К. Студинського.** З харківського „Комуніста" з дня 28-го березня довідуємось, що у Львові зорганізовано комітет для відзначення 60-річча з дня народження й 35-річча наукової діяльности голови львівського наукового товариства ім. Шевченка д-ра Кирила Студинського. Не знаємо, чому „Комуніст" не від нині перехрестив д-ра Студинського на Студзинського.

— **Також пророк.** Ам. преса нагадує імя одного із провідників руху мормонів Джемса Странг у звязку із модою корот… жіночих спідниць що, видається не мають нічого спільного із релігійним рухом. Странг був визначним пропагатором між мормонами. У 1850 р. він проголосив себе „королем Мічігану", вимандрувавши раніше з громадою одновірців … один із біберійських островів, де… жив як конкістадор із нападів на рибальчі оселі та кораблі. Странг видав закон своїм підданим, щоби жінки носили спідниці до колін а то під загрозою кари. Та одна жінка Бедфорд збунтувалась проти цього неморального закону. Її взяв в оборону її муж, якого Странг засудив на тілесну кару. Тоді Бедфорд в помсти застрілив Странга. Таким робом провідник мормонів помер 75 літ тому за ідеал, за який не дав би нині ні піл пальця навіть … вець, що живе з жіночої моди.

— **Щасливі письменники** це мадярські. Завдяки заповітові свого товариша Франца Баумгартена, який залишив їм міліон пенго, вони діставатимуть річну пенсію пенго, від 4000 до 6000 пенго. Цю пенсію визначатиме рада …

— **Рекорди.** У Парижі продали на лiцитації один лист Наполеона до Баррага за 20.000 фр., а один лист Гетого до пані де Стеель за 6.800 фр., а на ліцитації у Відні одну мичку волосся Шуберта за 800 шілінгів. — В околиці Тулюзи одна скажена собака покусала... 80 осіб; переловили 2000 собак і піддали їх контролі, щоби найти цього невідомого злочинця. — Фільмова артистка Мері Пікфорд, жінка Фербенкса, що заробляє річно міліони дістане ще нові міліони в спадщині по матері. Як каже Гайне: „Тому, хто має мало, відберуть те, що має, а хто має багато додадуть ще більше".

— **Із людського звіринця.** Поліція в Будапешті, що шукає запопадливо за потайними салями гри в рулетку дістала інформації про одно таке сховище. Там збиралися члени аристократії на „довірочні політичні наради", довкола... рулетки. Все помешкання фірмував якийсь граф Ляво. Коли поліція туди ввійшла знечева і всіх заарештувала, ствердила, що деякі кімнати зачинені. Відчинивши їх, здивувалась чимало: в одній із кімнат лежала в домовині жінка. Це була жінка власника цієї печери гри, мадяризованця Горвата; вона вмерла нежадно, а її муж не хотів псувати настрою своїм клієнтам і приготовив гріб з небіжкою в окремій кімнаті, яку зачинив.

Товарський зїзд в Бродах.

Проситься Товаришів, що здали матуру 1889 в 1908 році в Бродах, 1-2

о подання своїх адрес.

Д-р Яків Цільпель, Львів, Коперника 5,
Д-р Бог. Квасьнєскі, Львів, Пекарська 8.

— **Погідна статистика.** Статистика, що збирає здебільша відомости про неприємні факти нашого життя, як нпр. податки, вбивства, катастрофи, може також іноді причинитись до веселого погляду на світ. Такої думки є американський журналіст із „Уорльд Геральду", який зібрав одної неділі для громадян „нового світа" такі статистичні відомости: За цей день 42 міл. осіб їхало автом без випадку; 778.000 шоферів не було пяних; 95.000 закоханих пар посварилось без поважних наслідків; 109 міл. 999.999 подружних пар прожило цю неділю в здоровлю; менш-більше 32 міл. жінок, які не додержали точно обіцяної зустрічі не заплатило за це своїм життям; 888.888 касієрів, що мали багато грошей не втікло із ними; менш-більше 110 міл. закоханих мущин прожило спокійно день, хоча вони не були певні, чи їх дами серця є їм вірні. Коли всі ці цифри є бодай мінімально приблизні, то великою силою є математика, що може обчисляти такі ніжні справи і великою проповідницею життєвого оптимізму є американська статистика!

— **Світова всячина.** Франц. міністр освіти Ерріо не бере участи в виборчій кампанії і ворожить своїм однопартійникам: радикалам розєднання. — Літній час заведения у Франції та Еспанії від 14-го ц. м. — У Варшаві мусулмани почнуть будувати мечет. — Між Югославією і Альбанією зачинений кордон. — З нагоди Великодних свят Муссоліні помилував 500 вязнів, що сидять за боротьбу з фашизмом. — Законодатна індійська рада рішила більшістю піддержати працю англ. автономічної комісії Саймона. — На Горіш. Шлеську бухнули нові джерела нафти. Америк. нафтове т-во „Вакуум Ойл" підписало з радянським урядом умову на експльоатацію нафти за 10 міл. дол. протягом 6 літ. — Бувш. шефа мадярської поліції Надоссі співобвинуваченого з кн. Віндішгрецом у фальшуванні франц. франків випустили на волю, дарувавши йому решту: 4 міс. тяжких робіт. — Наслідник італ. престолу приїхав до Палестини. — Один абісинський князь служив довго в еспанській чужинній легії інкоґніто, тепер Абісинія домагається офіційно його видачі. — У Берліні одна фірма мов почне будувати хмародер.

— **Нарешті.** Всі соймові клюби прийшли до переконання, що більш інтензивна праця є можлива тільки тоді, як око буде мати на чім спочивати. Рішили, що найкращим середником на це є стильні й загармонізовані в тонах килими з фабрики Ханжи. Склад: Львів, площа Трибунальська ч. 1.

Дописи.

ТУРКА. (Повиборчий Повітовий Народній Зїзд). На запрошення Повітового Народнього Комітету зійшлися в дні 22. березня 1928 у великій салі „Просвіти" в Турці делегати всіх громад турчанського повіту і відбули величавий П. Н. Зїзд. Число учасників довірочної наради виносило 384, в чому було 19 священиків і 359 селян. Зїздові проводив голова П. Н. К. д-р М. Кондрат, який здав звіт з виборчої акції в турчанськім повіті і цифрами ілюстрував виборчі зловживання. Опісля соймові посли Дмитро Великанович і Антін Максимович зреферували теперішню політичну ситуацію і представили програму діяльности на будуче. З черги п. А. Гаврилко зі Львова вказав на вагу кооперативної організації. В дискусії ставили бажання до українських соймових послів: о. Г. Мороз з Борині, О. Шутар з Должок, Ю. Линич з Давиняча, о. Л. Попель з Хащова, П. Питчак з Яблінки Н., Г. Пероганич з Тарнави, Г. Хабаль з Ясінки м., О. Стець і Ю. Шевців з Турки. Вкінці ухвалено одноголосно такі резолюції: П. Н. Зїзд в Турці, вислухавши звіту з виборчої акції П. Н. К. і промов соймових послів Д. Великановича і А. Максимовича, 1) поручає українським соймовим послам створити один український національний клюб; 2) поручає згаданим послам з огляду на відношення польської влади до українських національних справ заняти на парляментарній арені опозиційне становище; 3) рішає перевести в турчанському повіті політичну, освітну і кооперативну організацію так, щоби в кожній громаді був партійний комітет УНДО, читальня „Просвіти" і кооператива. Після 3-годинної наради замкнув д-р М. Кондрат збори ядерною промовою і присутні з піснею „Ще не вмерла Україна" розійшлися домів.

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича):

8-го г. 3 попол. „Кльокльо", оперетка на 3 дії Легара.

8-го г. 7·30 веч. Відновлення: „Баядера", оперетка на 3 дії Кальмана.

9-го г. 3 попол. „Графиня Маріца", оперетка на 3 дії Кальмана.

9-го г. 7·30 веч. Відновлення: „Чорноморці", Народній образ зі співами і танцями на 3 дії Кухаренка-Старицького

Міський великий театр:
8 го г. 7·30 веч. „Завмерле місто".
9-го г. 3·30 попол. „Д-р Юдія Сабо".
9-го 7·30 веч. „Поиста Йонткова".
10-го г. 3 попол. „Паґаніні".
10-го г. 7·30 веч. „Цілунок попелюшки".

Міський „Театр Новин":
8-го г. 8 веч. „Леді Шік".
9-го г. 3·30 веч. „Дівча з пушти".
9-го г. 8. веч. „Лише Ти"..."
10-го г. 8. веч. „Леді Шік".

КІНА.

„Аполльо": „Скандал у Петербурзі".
„Лев": „Князь Селіман Декобри.
„Палас": „Симфонія великого міста"
„Артистки на сцені й в житті".
„Фатаморгана": „Паризькі петлі".

З концертової салі.

Виступ Б. Бережницького в Дрогобичі.

Справжнє море найніжніших естетичних зворушень пережили ми в дні 16. березня ц. р. на концерті артиста-віольончеліста **Б. Бережницького.** Програма була та сама, що в інших містах цьогорічної поїздки артиста, знані вже з рецензій. І так коли в 1. точці, в Сонаті А-дур Боккеріні-ого, артист навязував нитки з публикою, з трудом відриваючи їх від будня, — то в 2. точці (Концерт д'Альберта) став він уже паном ситуації та попровадив нашу уяву шляхами, знаними тільки артистові. Модерністична Суїта Іпніша означала для нас збочення з того шляху, щоб дати нам образ вибитої з простолінійности повреної людської душі. Однак розуміючи зворушення публики, артист вивів її у другій части програми знова на шлях, вимірений класиками (Гендель: Ларгетто), в чарівний край східних мельодій (Брух: Коль Нідрей) і тужних, хоч живих, славянських мотивів (Двожак: Рондо).

Знаменитий форт. супровід, що спочив у руках відомого музика В. Барвінського, причинився у великій мірі до успіху цього концерту.

Одною прикметою може послужити Б. Бережницький усім нашим молодим артистам(кам) за взір: у нього артистичний успіх все на першому плані. Зрозумівши своє післанництво як артиста, він ніколи не узалежнює свого концерту від матеріяльного успіху. „Треба дати себе вперід публиці і критиці пізнати, щоб можна чогось від них вимагати" — отсе слушна його девіза. Завдяки тому, хоча перші його виступи не приносили матеріяльного успіху, дальші виступи вже приносять і з того боку буде чимраз краще. За цею раціональною девізою требаб конче піти всім тим нашим артистам(кам), які, ставлячи на перший план передчасні матеріяльні умови, вбивають в основі можливість уладження їх концерту.

Мельоман

Лист до Редакції.

Шановний Пане Редакторе!

Вертаючи до своїх хат після прогульки до Львова, відбутої в днях 19.—21. березня ц. р., волинські селяни-кооператори просили мене висловити в їхньому імени гарячу подяку Ревізійному Союзові Українських Кооператив за щире, гарне й зворушуюче приняття, а всім українським культурним і економічним установам признання за уважливість, з якою вони поставилися до прогульки.

Радо виконую бажання своїх земляків, а в імени свойому й співкерманичів прогульки долучую до цього голосу селян і наш голос. Будемо раді привітати галицьких кооператорів і на волинській землі. Хоч не маємо надзвичайних здобутків, якими моглиб ми похвалитися, то всеж покажемо їм найцінніще — розбуджене село, що горнеться до українських культурно-освітніх установ і рветься до господарської самоорганізації.

Ще раз всі і за все сердечно дякуємо.

Луцьк, 31. березня 1928.

Олександер Ковалевський,
директор Українського Кооперативного Банку в Луцьку на Волині.

ОПОВІСТКИ.

Управи Видавничих Кооператив „Українська Видавнича Спілка", „Червона Калина" і „Ізмараґд" запрошують своїх членів на Звичайні Загальні Збори, які відбудуться в неділю дня 8. квітня 1928 в салі засідань Т-ва „Просвіта" в год. 9·30 „Української Вид. Спілки", в год. 10. „Червоної Калини" і в год. 11·30 „Ізмараґду". 1892 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЗВИЧАЙНІ ДОРІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Народної Лічниці

відбудуться дня 20. квітня в год. 7-ій вечером у хаті т-ва „Зоря“ при вулиці Вірменській ч. 25 із такою програмою: 1) Отворення Зборів, 2) Відчитання протоколу загальних зборів з року 1927, 3) Звіт з діяльности управи і дирекції Н. Л. за рік 1927 по кінець марта 1928, 4) Звіт контрольної комісії — уділення абсолюторії, 5) Вибір голови, 6 членів, 3 заступників ради і 3 членів контрольної комісії, 6) Внесення. — Д-р Мирон Вахнянин голова, д-р Т. Е. Бурачинський за секретаря. 1898 1—1

І. Загальні Збори

Т-ва „Єдність“ гр.-кат. священиків відбудуться у Львові 23. квітня (понеділок по нед. Томи) 1928 в год. 10. перепол. в духовній семинарії при вул. Коперника 36. Порядок: 1) Отворення зборів, 2) Відчитання статутів, 3) Вибір виділу, 4) Вибір контрольної комісії, 5) Внесення. Вечером цего дня зачнуться духовні вправи для священиків. Приміщення і харч буде в духовній семинарії за оплатою 30 зол. за час понеділок вечера до рана в суботу. Зголошення на реколекції проситься слати на руки о. Миколи Галянта, Львів, вул. Личаківська ч. 82. — Комітет. 1899 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.